

עין משפט
גרי מצוה

ב א מיי פ"ג מהל' גנדה בתולה ה' י' סמג עשין נה טולאד"ע ס' קטו: **בא** ב מיי פ"ג מהל' גנדה הלכה יא פ' ז מהל' אבידה הלכה יג סמג עשין מנח עד טוש"ע אה"ע סימן לז סק"י א טוש"ע ח"מ ס' רע סק"י ז:

בב ג מיי פ"א מהל' גנדה הל' ו סמג לאלין רמב טוש"ע י"ד ס' רל סעי' א: **בב** ד מיי פ"ב מהל' גירושין הל' יח סמג עשין טוש"ע אה"ע סימן קמא סק"י ד:

בב ה מיי פ"ד מהל' חובל הל' יט סמג עשין טוש"ע ח"מ ס' תכד סק"י ז:

בב ו מיי פ"ב מהל' אשות הל' ג ופ"ב הל' ז סמג עשין מנח טוש"ע אה"ע ס' טק סק"י ג: **בב** ז מיי פ"ב ע"ש הל' ג טוש"ע ע"ש סעי' ז: **בב** ח מיי פ"ד ע"ש הל' כג סמג לאלין פא טוש"ע ע"ש סימן פט סק"י א:

תוספות ר"ד

בתנ"י האב זכאי בבתי בקידושה בכסף בשטר ובבאיא. פ"י האב זכאי לקדש את בתו בעודה טענה או נערה בין בכסף בין בשטר. פ"י כותב לו על הנייר בתך מקודשת לי והאב מקבל השטר ממנו ומקנה אותה לו בו וכן מקבל הכסף ממנו ומקנה אותה לו בו וכן בבאיא יכול למסור לו לבא עליה לשם נשואין. ובפ"ק קידושין מפרש להו דבכל הני מיקדשו כסף אחיז קידה קידה משרה עפרין שטר מקשי' יציאה להרהר ביהא כי יקח איש אשה ובעלה: וזכאי במציאתה ובמעש' ידיה ובהפרת נדריה פ"י שפטר נדרים שלה כל זמן שהיא נערה ומקבל את גיטה פ"י אם נתגרשה מן האירוסין בעודה טענה או נערה. אבל אם ברה או נשאת אין לו רשות בה. ואינו אוכל פירות בחייה פ"י אם נפלו לה פירות מבית אמה אינו אוכל פירותיהן אלא עושה מהן מגולה. נשאת יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות בחייה פ"י זוכה במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה כבא יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות נכסיה בתקנת חכמים. וחיוב במזונותיה פ"י משא"כ האב חייב להכי תנן לקמן בפירקין האב אינו חייב במזונות בתו. אלא תקנה הוא שתיקנה נאנוי' הראשוני. ובפירקונה פ"י מפני שהוא תנאי ב"ד שכן כותב לה אם תשתביא אפרקין. ובקבורתה פ"י אם מתה בחייו מפני שהוא יורש כתובתה ר"י אוהר אפילו עני שבישראל לא יפחות לה מכ' חלילים ומקוננת פ"י חלילים שיספידוה בהן ומקוננת אחת שתקנון עליה: בקידושי' מנ"ל. דכתבי את בתי נתתי לאיש הזה. פ"י אלמא בירשות אב אחתה לכל מי שיחפזין ומנין שזוכה בכסף קידושין דכתבי ויצאה חנם אין כסף אין כסף לארון זה אבל יש כסף לארון אחר ומנו אב. פ"י ממשמע שנאמר ויצאה חנם איני יודע שאין כסף ומנ"ל אין כסף וקרא יתירה הוא לדרשא אתא את

כסף לארון זה פ"י שהמורא את בתו קטנה יוצאה בסימנים וכשתצא מרבה אינה נותנת לו כסף. אבל יש כסף לארון אחר דכי נפקא מרשות אב לרשות בעל אית ליה כסף קידושין: ובמעשה ידיה אמר ר"ה א"ר מניין למעשה הבת שהן לאביה שנא' וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה פ"י מלאמה דהוא יתר קדריש: דהוא לה בושת ופגם, ואנן זה שגב עליה מחקר ממנו זה שזולגה ולא יקפלו עליה תובעין (שם). אלא. לעולם מקרא קמא דלון כסף לארון אחר דכי נפקא נאן אין כסף גביל ציטא חירוסין יו כסף, ויצאה דרבותה קא מבעט. יציאת חירוסין דומיא דציטא אמה קא ממעט מדין אמה ולמחר דיש כסף בה, ומה יציאת אמה העבירה אין כסף לארון דנפקא מרשותיה קאמר קרא, אף מיעוט דיש כסף דקא ציית לציטא חירוסין יו כסף גביל ציטא סימנ קאמר ורסיע אז (שם). והא לא דמייא. יציאת חירוסין לציטא אמה, והכי קאמרנא דציטא חירוסין אחי למעוטי, הא לאו דכוותה היא, דאמרי לא נפקא מרשותיה דאז למעשה ידיה ולירושתה עד שמכנס לתוכה **לנדרים** **מיהא** **נפקא** **ליה** **מרשותיה**. שאני יכול להפך לנדרו (שם). אביה ובעלה מפירין לה נדריה. ואני מופך עד שיפירו עניים (ע"ע ל"ט). איתקוש הוויית להדרי. והיתה לאיש אחי (דברים כד) כל היות קידושין במשמע, כסף ושטר וציאה (קמון עד).

מו:

ואימא לדידה. תימה היכי מצי למימר שהיא שלה הא אמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ד:) ולאטריך למכתב כי יקח ולאטריך למכתב וילאה חנם דאי כתב רחמנא כי יקח הוא אמיינא כספא דידה הוי כתב רחמנא וילאה חנם דשמעתינן קאמר דלאמר יציאה דכוותה קא ממעט אבל אי לאו היה שום משמעות מוילאה חנם שהיא של אז מיימורא לא הוה אמרינן שהיא שלו: **השתא** אביה מקבל קידושיה דבתיב את בתי נתתי וגו'. תימה למאי דסקלא דעתין השתא אמאי אינטריך וילאה חנם דמקדשה בכסף שמעינן מצי יקח ומאת בתי שמעינן לה דלא הוי לדידה:

ואימא הני מיי' קטנה. ואע"ג דקרא צנת עונשין מייירי ה"ק בתי נתתי כשהיתה קטנה ולא"מ הא לקטנה לא אינטריך קרא השתא זבני מזבין לה כסף קידושיה מיבעיא דכזה"ג קאמר בסמוך גבי מעשה ידיה וי"ל דגבי מעשה ידיה קאמר שפיר דכיון שיש לו כח למכור מעשה ידיה לאחר פשיטא שהם שלו אבל מה ענין קידושין אלל מכירה אע"ג דיכול הארון ליעדה בכסף קנייתה היינו משום גזירת הכתוב הוא דיכול ליעדה בכסף קנייתה אבל שאר קידושין אימא דלון האז זוכה בהן כלום ועי"ל דלמעשה ידיה פשיטא ליה שהם שלו כל זמן שיכול למכרה דהיינו עד נערות אבל משום דמצי מזבין לה עד נערות לא שמעינן שהיא שלו כסף קידושין שהיא מתקדשת בו לעולם ועוד דלמ בתי נתתי אינו מיותר ואינטריך אפילו לקטנה דאינטריך לאשמעינן דאז נאמן לאסור את בתו^[א] ולפי המסקנא ע"כ לא אמא אלא להכי והא דדרשין השתא אצייה מקבל קידושיה היינו מפשטיה דקרא:

במונא מאיסורא לא ילפינן. ולא"מ גילף מהפרת נדרים **דאצייה** יכול לקדשה דהיינו איסורא מאיסורא וממילא שמעינן דכספא דאצייה הוי כדלאמר לעיל השתא אצייה מקבל קידושיה אחי שקלא כספא וי"ל דאיסורא דלית ציה ממונא מאיסורא דלית ציה ממונא לא ילפי':

יצאיה דרבותה קא מבעט. פ"י בקונטרס בלשון שני וכן פירש רבינו חננאל דכוותה היינו מה התם בנערה אף הכא נמי להאי דלון מרבינן כסף בנערה ואין נראה דאכתי תקשי ואימא לדידה אלא פירוש הקונטרס עיקר והשתא כיון דשמעינן מהאי קרא דכספא דאצייה הוי כגבא הוא דלחיו נמי מקבל דהשתא אצייה שקיל כסף קדושיה ואיזי תקדוש נפשה:

לענין הפרת נדרים נפקא לה מרשותו. הכי נמי הוה מצי למימר דלענין אכילת תרומה נפקא לה מרשותו דלס בת בהן לישראל היא אינה אוכלת בתרומה כדאמרין ציש מותרות (יבמות דף פו. וס) אלא ניחא ליה למנוקט הפרת נדרים שהפסיד כחו שהיה לו בה להפך נדריה דומיא דציטא דלון שמפסיד מעשה ידיה: **זכאי במציאתה** משום **איבה**. מדאורייתא ליכא למילף שמהא מציאתה לאצייה כמו שקידושיה לאצייה דשאני קידושין דלא קטרחהו בזה כלל אבל מציאתה דקטרחהו להגביה מציאתה וכה"ג עבד לריכותא צריש קידושין (דף ד:) דלא גמרינן מעשה ידיה מקדושיה דלא קא טרחהו בזה כלל ואם תאמר גילף מתריווייה דהשתא ומה הנך דמחמת גופא קא אמו הוי דאז מציאה לכ"ש וי"ל דמה להנך שהאז נפסד על ידיה^[א] דעל ידי קידושין היא מפקעת עצמה ממנו ומעשה

נערה שנתפתחה פרק רביעי כתובות

אידי ואידי דנדרה **צעינן**. כיון דלאמר דצריס ככתבן היאך אתה קורא לא מנאמרי לה בתולים אלא אם כן אמר בעלתיה כדרכה ומנאמריה בעולה: **בתנ"י** **האז זכאי צנתו**. בקטנות ובענרות: **נקידושיה** **בכסף**. שכסף קידושיה שלו: **ובשטר**. שאם קבל שטר חירוסין עליה הרי זו מקודשת: **בציאה**. רשאי

למוסרה לציאה לשם קידושין: **ומקבל אם גיטה**. אם נתגרשה מן האירוסין וקודם שגברה אבל בגרה או ניסת שזז אין לו רשות בה: **ואינו אוכל פירות בחייה**. אם נפלו לה קרקעות צירושה מצית אמה אין אצייה אוכל פירותיהן אלא עושין לה סגולה: **בחייה**. אלא אם כן מתה והוא יורשה: **יתר עליו הבעל**. שהוא זוכה גם בכל השנויים למעלה ואוכל פירות מנכסים שנפלו לה צירושה משניסת לו: **וחייב צמזמזוסייה** **ובפרקונה**. אם נשצית שהוא תנאי צ"ד דמתן צמתני' [מז]: **בצבורסה**. דאמרין לקמן קצורמה תחת כתובתה שהניסה לו מצית אצייה והוא יורשה במיתתה: **משני חלילין**. להספד. קלמיל"ש: **גב' בכסף מנלן**. דכסף קידושיה לאצייה: **אין כסף**. צממה העצרים כתיב ובקידושין^[א] פריך האין מצעי ליה לגופיה: **אין כסף לארון** **זה**. בצאתה מרשותו צסימני נערות כדילפינן בקידושין^[א] דציוצאה צסימנייס משמע קרא: **אבל יש כסף לארון אחר**. כשיוצאה מרשותו: **ומנו אב**. שאין דלון לבת ישראל אלא אצייה חוץ מזה שנמכרה לו: **ואימא לדידה הוי** וקרא כי אמא לאשמעינן אמא שהיא נקנית לבעל בקדושי כסף והכי מדרשיה אין כסף ציציאה זו אבל יש כסף ציציאה אחרת ולעולם ידיה הוי: **ואימא הני מילי**. דלמרה מורה את בתי נתתי צצידו נתינתה: **טענה דלית לה יד**. לקדש עצמה. ואע"ג דגבי מוציא שם רע כתיב והיהא נערה הוה דלמא הכי קאמר את בתי נתתי צקטנותה ועמה נערה: **אלא היהא בפרס נדרים צניב**. מסקנא דקושיא היא ולא שנייה הוא: **וכי סימא גילף**. כסף קידושיה מקנסה שזיכתה מורה לאז: **מבועש** **ופגם**. דאמרין באלו נערות (לעיל מ:): שהוא של אב: **שייך צה**. צידו ליטול ממנו ולציישה בצוות זה למוסרה לציאת

קידושין למנוול ולמוכה שחין: **אלא**. כי פרכת אומא לדידה הכי תשני מסתברא כי קא ממעט קרא יציאתה מרשות אב בקידושין מתורת יציאתה מרשות דלון צסימנין: **יציאה דכוותה קא ממעט**. מה כסף דציטא דלון אי הוה התם כסף דלדון שהיא יוצאה ממנו צעי מהוי צצדיין גרעונה דמגרעת עמו ויוצאה והמותר נותנת לו אף כי קאמר נמי יש כסף ציציאה אחרת דלדון שהיא יוצאה ממנו צעי למחוי ולא לדידה ואי אחרת לדידה הוה לא קא ממעט יציאה דכוותה קא ממעט מה התם נערה אף הכא נערה וקשיא לי אכתי אימא לדידה ובמסתא קדושין פירשמהי בלשון שמועתי ובקושי: **והא לא דמייא**. יציאה דקדושין לציטא אמה העצריה ולא יציאה דכוותה היא: **אכתי מיהסרמא מסירה לחופה**. ועדיין היא צרשות האז לירושמה ולמעשה ידיה: **נפקא לה מרשותיה**. דעד עכשיו היה מיפך לבדו ועמה מיפך בשותפות עם בעלה: **צשטר ובציאה מנלן**. דציד אצייה לקדשה ולמוסרה על כרחיה: **איסקוש הווייס להדדי**. מה כסף צרשות אצייה אף קידושי שטר וציאה ציד אצייה. וקידושי שטר וציאה דמקדשת בזה ילפינן בקידושין^[א]:

משום

דקאי עלייהו (שם). וכי חימא גילף מינה. ממון מנדרים (שם). וכי חימא גילף מקנסא. כסף קידושיה מכסף קנסה, שאונס ופיתוי לאצייה ממשיס כסף (שם). ממונא מקנסא לא ילפינן. שהקנס כולו חדוש ומחדוש לא גמרינן ואכתי קידושיה מנלן דלאצייה הוי (שם). מבושת ופגם. דקיימא לן (לעיל מ:): שהמאנס נותן בושת ופגם לאז והטו לאו קנסא מינה (שם). **דאביה גמיי שייך בה**. שיש לו דין חלק צהן, שיש צידו לניישה ולפוטמה צצביל ממון שיתנו לו, דאי צעי מפר לא למנוול ומוכה שחין, דהוא לה בושת ופגם, ואנן זה שגב עליה מחקר ממנו זה שזולגה ולא יקפלו עליה תובעין (שם). אלא. לעולם מקרא קמא דלון כסף לארון אחר דכי נפקא מרשות אב לרשות בעל אית ליה כסף קידושין: ובמעשה ידיה אמר ר"ה א"ר מניין למעשה הבת שהן לאביה שנא' וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה פ"י מלאמה דהוא יתר קדריש: דהוא לה בושת ופגם, ואנן זה שגב עליה מחקר ממנו זה שזולגה ולא יקפלו עליה תובעין (שם). אלא. לעולם מקרא קמא דלון כסף לארון אחר דכי נפקא מרשות אב לרשות בעל אית ליה כסף קידושין: ובמעשה ידיה אמר ר"ה א"ר מניין למעשה הבת שהן לאביה שנא' וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה פ"י מלאמה דהוא יתר קדריש:

נאן אין כסף גביל ציטא חירוסין יו כסף, ויצאה דרבותה קא מבעט. יציאת חירוסין דומיא דציטא אמה קא ממעט מדין אמה ולמחר דיש כסף בה, ומה יציאת אמה העבירה אין כסף לארון דנפקא מרשותיה קאמר קרא, אף מיעוט דיש כסף דקא ציית לציטא חירוסין יו כסף גביל ציטא סימנ קאמר ורסיע אז (שם). והא לא דמייא. יציאת חירוסין לציטא אמה, והכי קאמרנא דציטא חירוסין אחי למעוטי, הא לאו דכוותה היא, דאמרי לא נפקא מרשותיה דאז למעשה ידיה ולירושתה עד שמכנס לתוכה **לנדרים** **מיהא** **נפקא** **ליה** **מרשותיה**. שאני יכול להפך לנדרו (שם). אביה ובעלה מפירין לה נדריה. ואני מופך עד שיפירו עניים (ע"ע ל"ט). איתקוש הוויית להדרי. והיתה לאיש אחי (דברים כד) כל היות קידושין במשמע, כסף ושטר וציאה (קמון עד).

מסורת הש"ס

א) קדושין ג: י' לקמן סה;.
ב) [גדה מ:א] א) [קדושין ג: כל הסוגיא ע"ש, ד] לעיל מ:
ג) קדושין ג: [לקמן מז:א].
ד) [נדרים סו: עד: יבמות כט: לעיל לג: קדושין ד: ז] [לקמן עד: קדושין ט:א].
ה) [דף ד, ט] [שם, י] [פ' משפטים ס' כט, י] [דף ד: ואלין, ז] לעיל כב,.

תורה אור השלם

1. ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף.
שמות כא יא
2. ואמר אבי העצר אל הזקנים את בתי נתינה לאיש הנה לאשה וישנאן: דברים כב טז
3. אלה החקים אשר צוה יי את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בג'רה בית אביו: במדבר ל יז

4. וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא צבאת העצרים: שמות כא ז
5. ויצאה מביתו והקלה והקלה לאיש אחי: דברים כד ב

לעני רש"י

קלימליש, חלילים (כל-גינה).

מוסף רש"י

האב זכאי בבתי בקידושיה. שהכסף הוא שלו והוא מקבל השטר והוא מוסרה לציאה על כרחיה לשם קידושין בעודה נערה (קדושין ג:). ויצאה חנם. גבי אמה העצריה היוצאת מרשות דלון צסימני נערות ומלי למיכתב וילאה חנם, ולא צעי אין כסף. אלא למידע ציה אין כסף לארון זה שיוצאה ממנו, אבל יש כסף לארון אחר. כשיוצאה ממנו (שם). ואימא לדידה. הוי האין כסף, דהא לא כתיב לו כסף. דמיוק מיהא אין כסף דלאו זה דעי אלא הכי דוק מנלן אין כסף ציציאה זו אבל יש כסף ציציאה אחרת ולעולם יד כסף ציציאה אחרת ולעולם לדידה (שם). אחי שקלא כספא. צממיה, אפשר שעל חנם ויכתיב הכתוב צקבלת קדושיה (שם). ואימא הני מילי. דכי ליה לקבל, קטנה. בקטנה שאין לה יד, דלאו זה דעי אלא אע"ג דקרא דמוציא שם רע בעברה כתיב, דכתיב ומתנו לאחי העברה, לעולם קדוש מיהלה בקטנותה (שם). אבל נערה היא לא יד. מהשגיאה שתי מרשות מוצאה לכל דבר, לכל עושין ולמנון, מתקנה מקח וממכר ממכר, איזי קדוש נפשה ס' (שם). הכי בבועריה בית אביה. הכי דריש לה כל זמן צצנעושיה היא של אצייה, דכל שגח דהא לאצייה הוא (שם). לאמה. קרא ימראה הוא ודריש ליה בתו הכי היא לו כממה, ובצנו עברה אשמעינן דאי בקטנה לא אינטריך, השתא זבני מונין לה מעשה ידיה מצעיא (שם). תיפוק ליה מבועריה. אי מיניה הוי מצי למילף, אלא על כרחין מדלא ילף מהתם שמעינן מינה לא לצנח נעריים אחי דלגופיה אנטרינ גבי מריס

דקאי עלייהו (שם). וכי חימא גילף מינה. ממון מנדרים (שם). וכי חימא גילף מקנסא. כסף קידושיה מכסף קנסה, שאונס ופיתוי לאצייה ממשיס כסף (שם). ממונא מקנסא לא ילפינן. שהקנס כולו חדוש ומחדוש לא גמרינן ואכתי קידושיה מנלן דלאצייה הוי (שם). מבושת ופגם. דקיימא לן (לעיל מ:): שהמאנס נותן בושת ופגם לאז והטו לאו קנסא מינה (שם). **דאביה גמיי שייך בה**. שיש לו דין חלק צהן, שיש צידו לניישה ולפוטמה צצביל ממון שיתנו לו, דאי צעי מפר לא למנוול ומוכה שחין, דהוא לה בושת ופגם, ואנן זה שגב עליה מחקר ממנו זה שזולגה ולא יקפלו עליה תובעין (שם). אלא. לעולם מקרא קמא דלון כסף לארון אחר דכי נפקא מרשות אב לרשות בעל אית ליה כסף קידושין: ובמעשה ידיה אמר ר"ה א"ר מניין למעשה הבת שהן לאביה שנא' וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה אף בת מעשה ידיה לאביה פ"י מלאמה דהוא יתר קדריש: